

Zenta és Hódmezővásárhely kapcsolata

E kapcsolat mozgatórugója, a képzőművészetben gyökerezett, amelynek előzménye, hogy 1952-ben az akkori Jugoszláviában, Ács József festő ötleteként, és Tripolszki Géza zentai múzeumigazgató pártfogásával, megvalósult az ország első művésztelepe. Utána minden évben nyáron, vagy kora ősszel, összegyűltek a meghívott festők Zentán, s itt alkottak néhány napig, de ettől függetlenül a zentai múzeum keretében, évközben is folyt a művésztelep munkája, amelynek alkotásait időszakos kiállításokon tették közzé. Előrelépés volt, amikor az 1960-as évek elején a zentai Művésztelep végleges helyet kapott egy tetszetős, nagy udvarú parasztházban.

Tíz év után a Zentai Művésztelep igazgatója, Tripolszki Géza, új távlatokat és lehetőségeket keresett, s ösztönösen a közép európai kultúra-és művészet irányába, pontosabban az anyaországi művészeti világ felé fordult, s ennek nyomán, 1964 tavaszán, Vásárhelyen, egy múzeumlátogatás, illetve tárlatmegnyitó alkalmával, ismerkedett meg Dömötör Jánossal, a hódmezővásárhelyi Tornyai János múzeum igazgatójával. Valójában itt, és ekkor kezdődött, a két jellegzetesen alföldi magyar város barátsága, amely néhány év alatt túlnőtt a határokon és példátlan sokrétű együttműködéssé alakult.

E kapcsolatfelvétel eredményeként, 1965-ben Németh József vásárhelyi festőművész töltött néhány hetet a zentai Művésztelepen, majd a következő év elején, 1966. január 30-án, a Zentai Művésztelep megtartotta első kiállítását Hódmező-vásárhelyen. Néhány hét múlva, február 20-án a vásárhelyi művészek állítottak ki Zentán, mely rendezvényekről nem maradtak el a diplomáciai képviselők sem, s a zentai kiállítás-megnyitón Zágor György belgrádi magyar nagykövet és Zegnál János kultúrattasé jelenléte is emelte a rendezvény társadalmi súlyát. (Ha nem is tartozik e témához, de említést érdemel, a zentai Művelődési Ház kezdeményezése, hogy 1966 szeptemberében a Ház kötelékébe tartozó Bábjátszó csoport a magyarországi Nagykőrösön vendégszerepeljen, amely sikeresen meg is valósult, nagy sikert aratva Nagykőrösön, illetve a nagykőrösi bábjátszók is rövidesen Zentára látogattak viszonzván a zentaiak szereplését. Ez is a maga nemében egy példátlan kezdeményezése volt úgymond Zenta városának, az anyaországgal való kulturális együttműködése terén.)

A következő év elején, 1967-ben – az előző évihez hasonlóan – ismét sikeres cserekiállításokat rendezett a két város, majd 1968 tavaszán tovább folytatódtak a kölcsönös tárlatok Vásárhelyen és Zentán. Ekkor már országos híre volt a két alföldi város cserekiállításainak, s Vásárhelyről tekintélyes művészeti, politikai és gazdasági vezetők látogattak Zentára, a kiállítás-megnyitóra, majd földműves-szövetkezetet, gyárat, üzemet látogattak meg, s gazdasági együttműködés lehetőségéről is tárgyaltak, ami abban az időben példa nélküli esemény volt, hiszen két, országhatárral elválasztott magyar város között létesült ez az elmélyült kapcsolat.

A kölcsönös tanulmányutak alkalmával pl. 1966-ban Füstös Zoltán és Fontos Sándor festőművészek jártak Zentán, majd Szalay Ferenc 1967-ben, továbbá Fülöp Erzsébet, Hézsó Ferenc 1968-ban, utána 1971-ben pedig Domby Lajos festőművész folytatták a korábbi hagyományokat és vendégeskedtek Zentán.

A második világháború utáni időkben, a vásárhelyi és zentai együttműködés, volt talán, az első igazán komoly és termékeny együttműködés, a Kárpát-medencei szétszakított magyarság

két magyar települése között, s szinte szenzációszámba ment, és példaértékűnek számított, annál is inkább, mivel csak pár évvel az előtt, 1966 tavaszán szűnt meg a vízumkényszer a két ország viszonyában.

Minden bizonnyal, 1968 folyamán sor is kerülhetett volna a testvérvárosi megállapodásra, de vélhetőleg a csehszlovákiai események miatt, 1968 augusztusában (akkor Jugoszlávia elítélte a csehszlovákiai katonai beavatkozást, melyben Magyarország is részt vett), erre mégsem került sor. Ennek ellenére a két város folyamatosan tartotta a kapcsolatot az 1970-es, és a rákövetkező évtizedekben is, immár nemcsak a művészetek, de az irodalom, a sport és más közéleti tevékenységek terén (pl. önképzőkörök cserelátogatása és fellépése, fiatalok cseremunka-akciója, bélyeggyűjtők cserekiállításai stb.).

A két város sikeres kapcsolata már a nagypolitikát is megihlette, s ennek a diplomáciai megkoronázására is sor került, éspedig az 1970-71. évi Magyar–Jugoszláv kulturális és oktatási együttműködés keretén belül. E szerződés 77/e pontja szerint *„A Hódmezővásárhelyi múzeum és a Zentai múzeum munkatársakat küld, illetve fogad 14 napra.”*

1974-ben a vásárhelyi múzeum igazgatója, Dömötör János, a Móra Ferenc Múzeum 1974-75 évi évkönyvében, *„Negyedszázados a zentai művésztelep”* címmel ismertette, illetve méltatta a Zentai Művésztelep megalakulását és 25 éves munkáját, valamint az addigi cserekiállítások folyamatát és azok résztvevőit.

2002-ben, a közel 40 évi gyümölcsöző együttműködés elismeréseként, dr. Dömötör János igazgatót a zentai önkormányzat a város emléklakettjével tüntette ki. Itt kell megemlíteni, hogy már 1966-ban, Dömötör Jánost és Tripolszky Gézát a legmagasabb elismerésre, vagyis a Zenta város aranyérmére terjesztették fel.

De emlékezetes, és szép gesztus volt a vásárhelyiek részéről, amikor a sikertelen 2004-évi decemberi népszavazás után tiszteletbeli polgárokká fogadták a Zentaiakat, ... ami szintén egy kuriózum a két külön országban lévő város kapcsolatát illetően ...

... Amikor 2016-ban a két város kapcsolata fél évszázados múltat tekintett már vissza – és szinte mindenki úgy tudta, hogy Vásárhely és Zenta testvérvárosok – kiderült, hogy a testvérvárosi megállapodásra mégsem került sor sem az 1960-as években, sem később. Végre 2016. szeptember 11-én, Zenta város ünnepén, írta alá a két alföldi város polgármestere a testvérvárosi egyezményt.

Hisszük és reméljük, hogy Vásárhely és Zenta kapcsolata, az elkövetkező időkben a régi fényében fog tündökölni, s ennek elősegítésére tisztelettel ajánlom egy vásárhelyi-zentai baráti társaság megalakulását.

Zenta, 2021. július 7-én

Tari László